

ISSN 2523-4625

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Серія
ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Випуск 1 (55)
2018

Засновано 2001 року
Видання виходить 4 рази на рік

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43

Редакційна колегія

Курко М. Н., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф.,
Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф.,
Бідзюра І. П., д-р політ. наук,
Варзар І. М., д-р політ. наук, проф.,
Воронін В. М., д-р іст. наук,
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф.,
Мєлков Ю. О., д-р філос. наук, доц.,
Перегуда Є. В., д-р політ. наук, проф.,
Піляєв І. С., д-р політ. наук,
Попов В. Ж., д-р іст. наук, проф.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 6 від 27 червня 2018 р.)

Видання індексується Google Scholar

Наукові праці МАУП. — Серія : Політичні науки. — 2018. — Вип. 1 (55) / [редкол.: М. Н. Курко (голов. ред.) та ін.]. — Київ : МАУП, ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. — 98 с.: іл. — Бібліогр. у кінці ст. — Виходить 4 рази на рік.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку політології.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” (Серія “Політичні науки”) за наказом Міністерства освіти і науки України визнано як фахове видання з політичних наук (наказ МОН № 326 від 04.04.18 дод. 9).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2018

ЗМІСТ

Відомості про авторів	4
Мелков Ю. О., Бідзюра І. П.	
<i>Наукова культура та виклики академічної доброчесності.....</i>	5
Гула Р. В.	
<i>Глобалізація і глобальне суспільство: комплекс наукових підходів.....</i>	24
Лісовський П. М., Лісовська Ю. П.	
<i>Актуальні питання міграційного капіталу в геополітиці: український та світовий виміри</i>	31
Піляєв І. С.	
<i>Сучасні ментально-ціннісні виклики реалізації європейського вибору України</i>	38
Бідзюра І. П., Бондаренко Н. О., Лук'янова М. О.	
<i>Феномен неповної сім'ї як глобальна соціально-педагогічна проблема</i>	45
Мартишин Д. С.	
<i>Вплив процесів глобалізації на розвиток соціальної думки Української Православної Церкви</i>	50
Бойко С. С.	
<i>Інноваційні аспекти розвитку сучасної вищої освіти як умова підвищення її ефективності: державно-управлінський аспект</i>	60
Каракасіді О. Ф.	
<i>Конституційно-правові та організаційні засади формування та поділу влади в сучасній Україні</i>	65
Марусіна О. С.	
<i>Парадигмальні особливості розвитку сучасної вищої освіти в контексті глобалізаційного світового та національних цивілізаційних процесів: теоретико-методологічне обґрунтування.....</i>	72
Маценко Є. В.	
<i>Теоретико-методологічні основи обґрунтування феномену “національна безпека” у контексті сучасного суспільного розвитку</i>	80
Шаповал К. І.	
<i>Соціально-політичні зміни в контексті політико-модернізаційних процесів.....</i>	85
АКАДЕМІЧНЕ ЕСЕ	91
Бідзюра І. П., Грабовенко Н. В.	
<i>Аналітика традиційного і модерного суспільства та її роль у формуванні професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти</i>	91

І. П. БІДЗЮРА
Н. О. БОНДАРЕНКО
М. О. ЛУК'ЯНОВА

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

ФЕНОМЕН НЕПОВНОЇ СІМ'Ї ЯК ГЛОБАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Наукові праці МАУП. Серія Політичні науки, 2018, вип. 55(1), с. 45–49

У сучасних умовах питання метаморфози сім'ї набуває особливої актуальності, оскільки стає гострою соціальною проблемою, що має глобальні масштаби у зв'язку із наслідками депопуляції та занепаду інституту сім'ї. Проблема створення сім'ї та народження дітей є актуальною і особливо загостреною в період соціально-економічної кризи. Ця проблема ускладнюється ще й тим, що сучасна сім'я переживає глибоку духовну кризу, яка виявляється у перерозподілі сімейних ролей, зміні установок на сім'ю, трансформації цінностей.

У сучасних умовах питання метаморфози сім'ї набуває особливої актуальності, оскільки стає гострою соціальною проблемою, що має глобальні масштаби у зв'язку із наслідками депопуляції та занепаду інституту сім'ї. Проблема створення сім'ї та народження дітей є актуальною і особливо загостреною в період соціально-економічної кризи. Ця проблема ускладнюється ще й тим, що сучасна сім'я переживає глибоку духовну кризу, яка виявляється у перерозподілі сімейних ролей, зміні установок на сім'ю, трансформації цінностей.

Так, невідповідність до шлюбу, що призводить до його розірвання після перших років спільного життя, постає як одна з основних наукових проблем соціально-педагогічного характеру. Про це свідчать дослідження Ю. Вишневецького, Е. Гиlikової, І. Дементьєвої, Н. Зоркової, В. Лісовського, Є. Павлової, А. Плотнікова та ін. [2]. Більш широко висвітлюють проблеми неповних сімей російські учені, серед яких слід назвати М. Тольца, О. Антонову, Є. Андрєєву, білоруські учені Л. Тихонова та О. Філіпова.

Проте питання взаємозв'язку функціонування та розвитку сім'ї з рівнем культурного розвитку суспільства, з наукової точки зору, залишається недостатньо дослідженим і тому потребує поглиблення.

У статті розглядається взаємозалежність рівня розвитку сім'ї з рівнем культурного розвитку суспільства.

Трансформація установок і цінностей людей в умовах соціально-економічних змін є соціально-психологічною проблемою. За минулі десятиліття стерлися норми і зразки поведінки молоді, а також деформувався існуючий механізм міжпоколінної передачі сімейних норм і цінностей. Але, як зазначає більшість дослідників, важливим чинником формування цінностей і установок на сімейний спосіб життя є батьківська родина. Крім того, видозмінилася змістова інтерпретація таких базових понять, як “сім’я”, “діти”, “любов”, “друзі”, “свобода”, “справедливість”, “праця”, “достаток”, “життєвий успіх”. Перші з них — “сім’я”, “діти”, “любов” — практично остаточно витіснені із свідомості, на зміну їм прийшли ринкові цінності — гроші, кар’єра. У зв’язку з цим орієнтація людей більшою мірою спрямована не на створення сім’ї, формування гармонійних взаємин між подружжям і народження дітей, а на побудову кар’єри, заробіток коштів для щасливого існування і здійснення життєвого успіху в соціумі. При цьому це криза не лише одного інституту сім’ї, а глобальна криза усього суспільства [1].

Як показують наукові дослідження, сучасна трансформація розуміння сутності таких понять, як “родина”, “сім’я” демонструє зниження функціональності та морально-етичних цінностей, які першочергово були закладені у тлумачення зазначеної термінології. Це є причиною зростання числа неповних сімей та збільшення кількості позашлюбних дітей.

За даними статистичної служби Європейського Союзу, третина дітей у державах ЄС народжена поза шлюбом. Як зазначає І. Прибиткова, провідний спеціаліст Інституту соціології, це свідчить про кризу сім’ї як суспільного інституту.

Також викликає тривогу відносно велика кількість неповних сімей — 21 % загальної кількості сімей з дітьми. Без батька таких родин налічується 94,2 %, що на 0,3 % більше, ніж у минулому році, без матері — 4,4 %. В Україні зростає кількість незареєстрованих шлюбів та позашлюбних дітей. Оскільки інститут сім’ї є осередком культури та запоруки виховання поколінь, доцільно дослідити кількість народжених дітей жінками у шлюбі та поза шлюбом [7].

Науковці у галузі психології, зокрема В. Пронько, вважають, що збільшення числа позашлюбних дітей є наслідком занепаду сімейних цінностей. Учений зауважує, що дитина, народжена у повній сім’ї, розвивається гармонійніше, незважаючи на будь-які проблеми. Водночас виховання у неповній сім’ї не проходить безслідно для психіки дитини (згідно зі статистикою, великий відсоток підлітків-злочинців — це вихідці саме із неповних сімей) [3].

Натомість, через неповноцінність у вихованні у неповній родині можна виділити кілька основних помилок: по-перше, це гіпер-опіка, коли дитина й проблеми, пов’язані з нею, висувуються на перше місце в системі життєвих цінностей; по-друге, відстороненість матері від виховного процесу й надмірна орієнтація на матеріальну турботу про дитину [5].

Згодом така дитина починає жадати від матері більшої уваги, але через те, що вона вже не може виконувати зростаючі запити, це стає причиною числен-

них конфліктів та переживань; перешкоджання контактам дитини з батьком тощо. Причини таких ситуацій можуть бути різноманітними, починаючи від безвідповідальності, надлишку інтересів, задоволенню яких дитина заважає, недобррозичливого ставлення до дитини, і аж до крайніх випадків: алкоголізму матері, безладності у сексуальних відносинах тощо. Усі ці проблеми та помилки призводять до формування у дітей різноманітних комплексів та часто стають причиною їх асоціальної поведінки [1–3].

При цьому перед соціальною практикою і теорією висувуються нові завдання. Як зауважив Т. Гурко, сучасне суспільство — це суспільство споживання, в якому роботодавці не зацікавлені у працівниках із сімейними обов'язками, а ринок послуг потребує збільшення числа домогосподарств-споживачів, а не сімей [5]. Крім того, останнім часом поширення набули цінності індивідуалізму, гедонізму, споживацтва, серед яких “шлюб на все життя”, народження дітей не займають вже значущого місця. Для певної частини, принаймні, міського населення професійна й особистісна самореалізація стають важливішими, ніж сім'я [3]. У сучасної молоді домінують установки на особистий успіх, орієнтація на досягнення, які у більшій мірі вичерпуються прагненням до індивідуального матеріального благополуччя.

Як показує практика, за останні десятиліття ціннісні орієнтири молоді змінюються кардинальним чином. А. Антонов, В. Борисов, В. Медков, Н. Марковська та інші автори розглядають ці зміни як вираз глобальної кризи сімейного способу життя, занепаду сім'ї як соціального інституту, відображення ціннісної кризи у суспільстві загалом [4; 6].

Потребує суттєвого обговорення у розвитку соціального інституту сім'ї такий вагомий чинник, як рівень релігійності населення, адже церква у наш час справді користується довірою населення, принаймні порівняно з державними інститутами, а також пропагує створення сім'ї.

Отже, на сьогодні в країні немає продуманої, цілеспрямованої політики щодо проблем неповних сімей. Нині крім незначних матеріальних допомог, які отримують самотні батьки, необхідно різнобічне реформування допомог неповним сім'ям.

Доцільно буде створювати заклади, що забезпечуватимуть постійний догляд за дітьми за умов, якщо мати (батько) надто зайняті і не можуть приділяти дитині належної уваги, та надавати допомогу сім'ям у влаштуванні дітей до таких закладів; створити умови для наймання професійних помічниць матері, що дасть можливість сім'ям із низьким рівнем доходу, найчастіше з нестабільною зайнятістю, одержати доступ до індивідуальних видів догляду за дітьми, яким властива більша гнучкість; розвивати мережу консультацій, підтримки та супроводу батьків.

Отже, функціонування та розвиток сім'ї безпосередньо залежать від суспільних відносин загалом, і в першу чергу від рівня культурного розвитку суспільства. Відповідно, чим вищий культурний розвиток суспільства, тим вища культура пересічної сім'ї.

1. Антонов А. И. Микросоциология семьи: учебник. Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. 2-е изд. Москва : ИНФРА-М, 2005. 368 с.
2. Волков А. Г. Семья — объект демографии. М.: Мысль, 1986. 271 с.
3. Гольцова Н. В. Педагогическая социология: учеб. пособие для вузов. М.: Академ. Проект, 2006. 224 с.
4. Докторович М. Неповна сім'я. Особливості роботи соціального педагога / Марина Докторович. К.: Шк. світ, 2010. 126 с.
5. Максимович О., Постовий В. Особливості виховання дітей із розлучених сімей: навч.-метод. посіб. К.: ДЦССМ, 2004. 140 с.
6. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків: Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV // Верховна Рада України. Офіц. веб-портал. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>
7. Склад населення України за шлюбним станом: за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року. К.: Держкомстат України, 2003. 216 с.

Бідзюра І. П., Бондаренко Н. О., Лук'янова М. О.
Феномен неповної сім'ї як глобальна соціально-педагогічна проблема. Проаналізовано сучасний стан інституту сім'ї та причини збільшення кількості неповних сімей. Визначено наслідки виховання у неповних сім'ях. З'ясовано, що функціонування та розвиток сім'ї безпосередньо залежать від суспільних відносин загалом, і в першу чергу від рівня культурного розвитку суспільства. Доведено, чим вищий культурний розвиток суспільства, тим вища культура пересічної сім'ї.

Bidzura I. P., Bondarenko N. A., Lukyanova M. O.
Phenomenon incomplete family as a global social and pedagogical problem. The issue of metamorphosis of the family becomes especially urgent, as it becomes an acute problem that has global dimensions in connection with the consequences of the depopulation and decline of the family institution. This problem is aggravated by the fact that the modern family is experiencing a deep crisis, which manifests itself in the redistribution of family roles, changes in attitudes toward the family, the transformation of values. The article analyzes the current state of the institution of the family and the reasons for the increase in the number of incomplete families. The consequences of upbringing in single-parent families are determined. It has been found out that the functioning and development of the family directly depend on social relations in general, and above all on the level of cultural development of society. It is proved that the higher cultural development of society, the higher the culture of the average family.

Бидзюра И. П., Бондаренко Н. А., Лукьянова М. А.
Феномен неполной семьи как глобальная социально-педагогическая проблема. Проанализировано современное состояние института семьи и причины увеличения

количества неполных семей. Определены последствия воспитания в неполных семьях. Выяснено, что функционирование и развитие семьи напрямую зависят от общественных отношений в целом, и в первую очередь от уровня культурного развития общества. Доказано, чем выше культурное развитие общества, тем выше культура рядовой семьи.

Надійшла 24 квітня 2018 р.